

De zoektocht van Sylvia Kortram naar dekoloniale geschiedschrijving

Sandew Hira

11 mei 2014

Inleiding: een nieuw klimaat

Onze kritiek op historici van het wetenschappelijk kolonialisme in de afgelopen jaren heeft een vernietigend effect gehad. Die kritiek is altijd onderbouwd met feiten, citaten en logica. Als daar iets mis mee was, dan waren we overstelpt met een vernietigend weerwoord.

De belangrijkste sleutelfiguren hebben nu alle zelfvertrouwen en oriëntatie verloren.

De racist Pieter Emmer, die de meest diepe beledigingen heeft gepubliceerd over zwarte mensen, uit zijn frustraties tegen huis-tuin-en-keuken journalist Marcel van Engelen in een boek die in 2013 werd gepubliceerd. Engelen rapporteert: *"Her en der op internet wordt Emmer een racist genoemd. 'Dat is volgens mij een aantijging die strafbaar is,' reageert hij bij de thee. 'Ik denk er weleens over om aangifte te doen.'"*¹

Hij verwijst natuurlijk naar mijn karakterisering van zijn opvattingen. In 2014 is hij nog steeds bezig na te denken over een aangifte in plaats van een weerwoord.

Gert Oostindie en Alex van Stipriaan, twee uitgesproken vertegenwoordigers van het wetenschappelijk kolonialisme tappen nu uit een ander vaatje. Ze zijn zelf anti-koloniaal geworden!

In een interview met het Surinaamse tijdschrift Parbode in 2014 over herschrijving van de Surinaamse geschiedenis zegt Oostindie: *"Natuurlijk is het belangrijk dat de Surinaamse geschiedenis niet slechts door buitenlandse historici wordt geschreven. Dat schreef Anton de Kom al en net als*

*Hassankhan, Hira en Small heb ik dat vaak herhaald."*²

Oostindie wil nu graag horen bij het rijtje met mij en Stephen Small. De wonderen zijn de wereld nog niet uit. Juich niet te vroeg, want Oostindie heeft niets begrepen van onze kritiek. Onze kritiek is niet op de geografische herkomst van historici, maar op hun perspectief. Het gaat niet om de woonplaats van de auteur, maar om diens invalshoek. Hij stelt verder: *"Zeker is het alledaagse leven van de voorouders van de huidige Surinamers lang verwaarloosd; dat terrein is de afgelopen decennia dan ook stapje voor stapje verkend. Geen sinecure, gezien het veelal koloniale karakter van de bronnen waarbij we moeten werken."*³ Maar het gaat helemaal niet om wat het bestuderen van het alledaagse leven, het gaat om het perspectief waarmee je de geschiedenis bestudeert. Oostindie heeft er nog steeds niets van begrepen.

Uit het interview met Parbode blijkt dat zijn wereldbeeld is nog simplistischer geworden. Zijn motto is: wie mij bekritiseert heeft een laag niveau en wie mij prijst heeft een hoog niveau. Naar aanleiding van de cursus die het Nationaal Archief in samenwerking met IISR organiseerde in februari-maart 2014 zegt hij: *"Ik vrees voor het niveau van een cursus waarin organisator Hira beweert dat onder meer mijn werk 'het perspectief van de overheerser' vertolkt en het kolonialisme legitimeert."*⁴

In de serie *Als witte mensen zwarte geschiedenis beschrijven* heb ik de werken van Oostindie (<http://www.iisr.nl/download/SerieWitteMensen04.pdf>) bekritiseerd met uitgebreide citaten

¹ Marcel van Engelen 2013, p. 162.

² P. Reeser 2014, p. 42.

³ Idem.

⁴ Idem, p. 42.

en bronvermelding. Als de kritiek van zo'n laag niveau is, dan moet het toch niet zo moeilijk zijn om een weerwoord te schrijven waarin de kritiek wordt weerlegd. Maar zo werkt het niet bij Oostindie. Bij hem telt niet het argument, maar de autoriteit. De mensen moeten zijn werken goed lezen, dan begrijpen ze wel dat hij een hoog niveau. En als ze dat niet begrijpen dan hebben ze gewoon niet goed gelezen of hebben ze een laag niveau. Het ligt niet aan het werk, maar aan de lezers. In Parbode zegt hij: *"Ik hoop dat de cursisten onbevangener kijken naar mijn publicaties. Dat begint met goed lezen – zo moeilijk is dat niet."*⁵
Dit is wetenschap in de simpele wereld van Oostindie.

In hetzelfde nummer van Parbode zegt Alex van Stipriaan: *"Ook ik wilde graag afrekenen met een eurocentrische en koloniale geschiedschrijving die grote historische stiltes heeft gecreëerd. Veelstemmigheid van de geschiedenis werd mijn doel en is dat tot vandaag gebleven. Daar word je niet altijd populair mee. Mijn eeuwige tegenstander Piet Emmer verwijt me daardoor geen 'echte' wetenschap te bedrijven."*⁶

Van Stipriaan moet nu meer dan ooit zijn antikoloniale masker opzetten.

In de serie *Als witte mensen zwarte geschiedenis beschrijven* ben ik uitgebreid ingegaan op hoe Van Stipriaan met twee tongen praat. Van Stipriaan presenteert zich graag als de progressieve witte Nederlander die zich identificeert met zwarte activisten en de tegenhanger is van een uitgesproken racistische historicus als Pieter Emmer. Maar mijn analyse (<http://www.iisr.nl/download/SerieWitteMensen03.pdf>) van zijn belangrijkste studie – zijn dissertatie – toont met uitgebreide citaten uit zijn werk aan dat zijn opvattingen niet veel verschillen van die van Emmer. Nu zou je denken dat hij mijn kritiek gaat weerleggen. Maar dat is niet de stijl van het wetenschappelijk kolonialisme. Als ze geen tegenargumenten hebben, dan gooien ze het op persoonlijk zaken. Hij zegt dat *"Dew Baboeram helaas niet door mijn huidskleur heen kan kijken."*⁷ Ik heb iets tegen zijn kleur, niet tegen zijn ideeën. Veel verder komt hij niet met zijn weerwoord op mijn gedetailleerde kritiek.

Jarenlang is het boek van R.A.J. Van Lier *Samenleving in een grensgebied* gepresenteerd als het standaardwerk voor de geschiedschrijving van Suriname. Op basis daarvan zijn studies verricht en schoolboeken in Suriname geschreven. Mijn gedetailleerde kritiek op Van Lier (<http://www.iisr.nl/download/201402HiraReactieHassankhanRamsoedh.pdf>) in antwoord op een discussie met Maurits Hassankhan en Hans Ramsoedh heeft tot een ommekeer geleid. Waar ze Van Lier vroeger de hemel in prees met diens 'standaardwerk', stellen ze onlangs in een aankondiging van een lezing van Ramsoedh: *"Als analysekader zijn de concepten grensgebied en plurale samenleving ontoereikend voor een beschrijving van de sociale ontwikkelingen tussen 1873 en 1940 in Suriname en zeker na 1940."*⁸

Decennialang was het niet alleen toereikend, maar subliem als analysekader. Wat heeft gemaakt dat het in 2014 niet meer zo is? Het boek is niet veranderd, maar de tijden zijn veranderd.

Er is geen antwoord op onze kritiek, dus gaat het wetenschappelijk kolonialisme op zoek naar een alternatief voor Van Lier. Ramsoedh stort zich op een witte auteur ten tijde van apartheid in Amerika, Robert Ezra Park en diens theorie over de cyclus van etnische relaties. Hij wil diens theorie toepassen op Suriname. De zwarte tegenhangers van Park – met name W.E.B. Du Bois en Oliver Cox die ook theorieën hebben over rassenrelaties in oppositie tegen Park – zijn nog niet in beeld bij Ramsoedh. We zijn benieuwd waarmee hij komt nu Van Lier is afgeschreven.

Het klimaat in de Surinamistiek verandert. In dat klimaat ontstaat er meer ruimte voor nieuwe ideeën en voor alternatieven voor Van Lier.

Onlangs ontving ik de dissertatie van Sylvia Kortram over Sophie Redmond. Ze is in december 1994 begonnen met haar onderzoek onder begeleiding van dr. Inge Boer. Na haar overlijden heeft Alex van Stipriaan in 2003 overgenomen. Ze is in 2014 gepromoveerd. De promotiecommissie bestond uit Alex van Stipriaan (promotor) en overige leden: M.C.R. Grever, G.J. Oostindie en M.H.G. van Kempen.

Sisa Kortram is echt bezig met decolonizing the mind. Na haar promotie mailde ze me: *"Ik*

⁵ Idem.

⁶ P. Reeser 2014, p. 45.

⁷ Idem.

⁸ Uitnodiging van de Faculteit Humaniora van de Anton de Kom Universiteit voor een lezing van Hans Ramsoedh op 30 april 2014.

verwacht een recensie van jou. En het maakt niet uit of jouw recensie negatief is. Ik waardeer jouw openhartigheid en jouw oprechtheid over de Nederlandse koloniale geschiedschrijving.”⁹

Haar mail drukte solidariteit uit met het werk dat we doen: “Ik ben al jaren een regelmatige bezoeker van jouw website. En ik weet zeker, dat als je mijn proefschrift hebt gelezen je het met me eens zult zijn dat we op dezelfde lijn zitten wat betreft het Dékoloniale denken en het huidige Dékoloniale discours van Dékoloniseren van de Geest.”

Ze eindigde met: “Hartelijke Dékoloniale groeten van Yu sisa Sylvia.”

Haar hele benadering riep warme gevoelens bij me op.

De paradox

Hoe valt nu haar dekoloniale enthousiasme te rijmen met de begeleiding van haar dissertatie door uitgesproken tegenstanders van Decolonizing the Mind? Gaat het de goede kant uit met onze strijd en zijn de heren nu bevrijd van mental slavery?

Ik wou dat het waar was. De dissertatie van sisa Kortram geeft aan hoe lastig het is om dekoloniaal te zijn met koloniale professoren. Je komt in een spagaat te zitten waardoor uiteindelijk de kwaliteit van je product wordt verlaagd in plaats van verhoogt. Ik zal uitgebreid toelichten mede uit respect voor sisa Kortram.

Een wetenschappelijk product beoordelen we aan de hand van de volgende criteria:

1. Zijn de stellingen die verkondigt worden onderbouwd met data?
2. Zijn de stellingen logisch (consistent).

Bij een dissertatie voegen we toe:

3. Geeft de auteur blijk van goede kennis van het vakgebied dat ze bestrijkt?

We kunnen ook beoordelingscriteria opstellen t.a.v. het perspectief van de studie. Het basisverschil tussen het koloniale en dekoloniale perspectief is dat het koloniale perspectief een kader ontwikkelt waarin kolonialisme gelegitimeerd wordt en het dekoloniale perspectief de legitimiteit van het koloniale aanvecht door het als een misdaad te presenteren.

De verschillen in perspectief komt o.a. tot uitdrukking andere begrippen en termen.

De dissertatie van sisa Kortram laat zien dat begeleiding van een dekoloniale denker door

professoren van het wetenschappelijk kolonialisme leidt tot een enorm kwaliteitsverlies.

Toetsing vakkennis

Bij een dissertatie is een belangrijk criterium de vraag of de promovendus blijkt geeft dat zij de recente relevante literatuur van het vakgebied kent. Het is een simpele eis die op iedere universiteit en bij alle dissertaties gesteld wordt.

Kortram geeft aan dat er verschillende perspectieven zijn in de geschiedschrijving: eurocentrische en dekoloniale. Bij de dekoloniale perspectieven behandelt ze kort de werken van kritische denkers als Enrique Dussel, Ramon Grosfoguel, Walter Mignolo en Stuart Hall. In de Surinaamse geschiedschrijving echter noemt ze Van Lier (een studie uit 1957) en mijn boek *Van Priary tot en met De Kom* uit 1982. Ze zwijgt over de discussie die in 2009 is begonnen met decolonizing the mind (haar dissertatie is van 2014). Als ze dat zou doen, dan zou ze de stellingen en argumenten van DtM moeten behandelen, de kritiek op haar promotoren en het uitblijven van een weerwoord. Ze hoeft dan geen standpunt in te nemen, maar alleen de weergave van de stellingen en de argumenten zouden pijnlijk zijn voor haar begeleiders.

Door dit weg te laten boet haar studie aan kwaliteit in omdat het niet voldoet aan de simpele eis van kennis van de recente relevante literatuur.

Theoretische consistentie

De eis van theoretische consistentie houdt in dat de theorieën die je gebruikt elkaar niet tegenspreken. Nu behandelt Kortram de dekoloniale denkers, maar vervolgens baseert ze haar studie op een theorie die haaks staat op het dekoloniale denken.

Haar centrale vraagstelling luidt: “*Is Sophie Redmonds publieke leven en werk een typerende weerspiegeling van koloniaal Suriname of was zij een 'agent of change' in een proces van koloniale modernisering?*”¹⁰

Ze introduceert het begrip *koloniale modernisering*. Vanuit het concept van Decolonizing the Mind is de koppeling van modernisering met kolonialisme al een vreemde verbinding. Kolonialisme is een misdaad en modernisering heeft de associatie van positieve ontwikkeling. Het is alsof je zou praten over Holocaust-modernisering. De koppeling van Holocaust met modernisering

⁹ Mail van 29 april 2014.

¹⁰ S. Kortram 2014, p. 19.

zou de wenkbrauwen doen fronsen. Laten we kijken hoe ze dat begrip uitlegt. Zij definieert kolonialisme niet als een misdaad, maar als iets neutraals: *"Het begrip kolonialisme omvat een wereldomvattend gebeuren dat in hevige mate historische breuken heeft veroorzaakt tussen verschillende volkeren onderling... De historie van koloniën is evengoed een geschiedenis waarin meerdere facetten betrokken zijn waarbij pogingen worden gedaan culturen te besturen en/of uit te sluiten."*¹¹

Eerst toetsen we haar theoretisch kader aan de feiten.

Neem de misdaad van de trans-Atlantische slavernij. Dat was geen historisch breuk tussen Afrika en Amerika, maar een historische verbinding. Kolonialisme heeft een systeem ingericht waarin Afrika werd verbonden met Amerika. Die verbinding werd tot stand gebracht via een misdaad. Er was in werkelijkheid dus geen sprake van een breuk tussen Afrika en Amerika maar van een verbinding.

Het tweede aspect van haar kader klopt ook niet met de feiten.

De geschiedenis van het kolonialisme wordt hier gepresenteerd als een geschiedenis waarbij pogingen werden gedaan om culturen te besturen. In werkelijkheid zijn veel kolonisatie-expedities niet gestart vanuit staten maar vanuit particuliere ondernemingen die gewoon een bedrijf wilden opzetten. De reis van de Columbus werd gefinancierd door het Spaanse koningshuis, maar de Spaanse boeven en bandieten die Amerika bezetten waren gewoon particuliere ondernemers. In Suriname was de Geocroyeerde Sociëteit een particulier bedrijf. India werd lange tijd bestuurd door een particulier bedrijf, de East India Company. De feiten kloppen gewoon niet met haar theoretisch kader.

Ze vervolgt met haar karakterisering van het kolonialisme in Suriname: *"Om het bovenstaande te begrijpen, wil ik verwijzen naar Van Lier (1974: 15-27) en Ramsoedh (1990:91) die erop wijzen, dat de kolonie Suriname door de kolonisor werd gezien als een Nederlandse volksplanting waar het Nederlandse karakter bewaard moest worden. Het koloniaal bestuur huldigde de opvatting dat de tot slaaf gemaakte populatie in de slaventijd geen eigen cultuur en geen rechten had."*¹²

Ook dit klopt niet met de feiten. De tot slaaf gemaakte populatie werd helemaal niet gedwongen om "Nederlands" te worden en hun cultuur op te geven ten gunste van de Nederlandse. Ze werden namelijk niet beschouwd als mensen die een cultuur hadden. Ze werden beschouwd als dieren. Ze werden in de boekhouding van de werkkampen opgenomen naast de kippen en varkens. In de slavenwetgeving werd hen verboden om schoenen te dragen. Ze waren geen mensen dus was er geen probleem van vernederlandsing van hun cultuur tijdens slavernij.

Haar karakterisering van het kolonialisme mist dus iedere feitelijke basis. Alleen op die gronden is haar theoretisch kader inadequaat.

De volgende kritiek is een kwestie van perspectief. Als je dat perspectief niet deelt, dan is de kritiek niet relevant.

Vanuit een dekoloniaal perspectief zijn elementen van onderdrukking en uitbuiting cruciale aspecten van de omschrijving van kolonialisme, zoals het element van genocide een cruciaal aspect is van de Joodse genocide. In Kortram's beschrijving van wat kolonialisme is ontbreekt dit.

Ze introduceert het begrip koloniale matrix. Een koloniale machtsmatrix is *"een schema van boven- en onderschikking van sociaal-maatschappelijke waarden, waarbij de waarden van de kolonisor hoger gerangschikt zijn dan de waarden van de gekoloniseerden."*¹³

Ook hier ontbreekt de elementen van onderdrukking en uitbuiting.

Een ander element uit haar theoretisch kader is het begrip 'modernisering'.

Kortram: *"Het begrip modernisering heeft betrekking op historische ontwikkelingen die op lange termijn spelen, waarbij zich een transformatie en geleidelijke opheffing van de traditionele orde voltrekt. Moderniteit brengt nieuwe attitudes en gedragingen met zich mee die kunnen leiden tot kettingreacties van zowel bevrijding als beperkingen. Met modernisering wordt dan bedoeld, processen van maatschappelijke veranderingen en ontwikkelingen die een overgang tot stand hebben gebracht van de traditionele maatschappij naar de moderne samenleving, ofwel de moderniteit.*

Moderniseringsprocessen kunnen invloed hebben op maatschappelijke factoren (zoals familiestructuur), politieke factoren (zoals

¹¹ Idem, p. 68.

¹² Idem, p. 68-69.

¹³ Idem, p. 60.

democratisering), economische factoren (zoals educatie en sociale mobiliteit) en culturele factoren (zoals veranderingen op religieus gebied en familiebanden).¹⁴

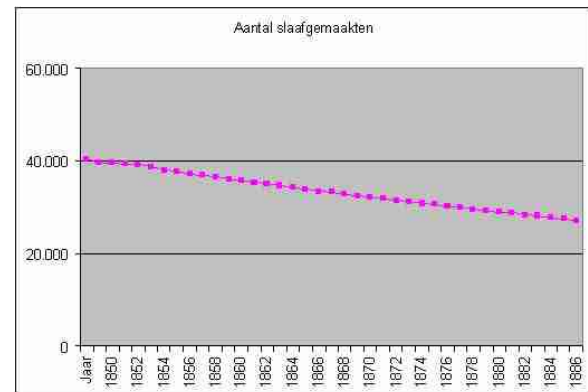
In hoeverre is haar begrip van modernisering nou van toepassing op het kolonialisme in Suriname? Het concept van "historische ontwikkelingen die op lange termijn spelen, waarbij zich een transformatie en geleidelijke opheffing van de traditionele orde voltrekt" klopt niet met de overgang van de Inheemse samenleving naar een koloniale samenleving in Suriname. De overgang was niet geleidelijk. De traditionele orde van de Inheemsen is niet opgeheven maar onderworpen. Een oorlog van 1678-1680 heeft geleid tot een vredesverdrag waar het grondgebied van de Inheemsen is gestolen en hen in een beperkt deel van het land toegestaan is om in vrijheid te leven. Wat daarop volgde was niet modern, maar slavernij. Dat systeem was erger dan de nazi dictatuur.

En na de afschaffing van slavernij is de dictatuur van vorm veranderd. Het kolonialisme was een dictatuur. Het grootste deel van de bevolking had niets te zeggen over hun leven. Dat was zo tijdens slavernij en contractarbeid. Het was ook zo na slavernij en contractarbeid. Algemene verkiezingen werden pas in 1948 ingevoerd. Met andere woorden, de feiten van de koloniale geschiedenis rechtvaardigen op geen enkele wijze het gebruik van de term "modernisering" omdat daarmee een koloniale dictatuur als modern zou worden gekenmerkt. Dit is geen dekoloniale geschiedschrijving. Maar dit is wel het kader dat Kortram schetst om Sophie Redmond te analyseren.

De toepassing op gezondheidszorg

De positieve karakterisering van het kolonialisme door Kortram komt tot uitdrukking in haar analyse van de gezondheidszorg. Ze schrijft: "De koloniale overheid ondernam serieuze pogingen om burgers toegang te bieden tot de meest basale medische zorg. Formele en informele gezondheidsorganisaties en gezondheidsinstellingen droegen bij aan bestrijding van gezondheidsproblemen en aan verbetering van de gezondheidstoestand van de Surinaamse bevolking... Hallewas (1981:55) vermeldt, dat al in het slaventijdperk de overheid direct bij de zorg voor zieken was betrokken."¹⁵

Deze stelling staat haaks op de feiten. Hieronder is de afname van de totslaafgemaakte bevolking te zien. Het sterftecijfer was hoger dan het geboortecijfer zelfs in de laatste jaren van slavernij.

Na de afschaffing van de slavernij was de gezondheidszorg in Suriname voor een belangrijk deel ingericht voor de contractarbeiders. Radjinder Bhagwanbali heeft een studie gemaakt van de gezondheidstoestand onder Hindostaanse contractarbeid. De conclusie is bedroevend: "In totaal stierven over de gehele immigratieperiode 5.490 migranten (16%). Het overgrote deel van de overledenen waren mannen en vrouwen in de leeftijd van 20 – 30 jaar. De meesten van hen stierven als gevolg van ziekten die zij op de plantages opliepen."¹⁶

Er is een wereld van verschil tussen wat op papier staat en wat de praktijk was. Bhagwanbali legt de praktijk uit: "De positie van een geneeskundige in de districten was niet erg aantrekkelijk vanwege de geringe verdiensten. Het honorarium van een geneeskundige bestond uit een premie van Fl 3,- per migrant per jaar. Het jaarinkomen was dus afhankelijk van het aantal Hindoestaanse migranten dat in zijn geneeskundige district viel en de relatie tussen hem en de planter. In sommige districten viel dat wel mee, terwijl het in vele andere behoorlijk tegenviel. Daarom moesten zij zich voor extra inkomsten bezig houden met een praktijk voor particulieren. Anderzijds konden zij niet veel resultaten bereiken in de plantagehospitelen door het gebrek aan adequate hulpmiddelen en medicamenten. Verder werd een groot deel van hun tijd in beslag genomen door het varen naar de plantages; de boot was het enige vervoermiddel om de plantages te

¹⁴ Idem, p. 59.

¹⁵ Idem,, p.116-117.

¹⁶ R. Bhagwanbali 2010, p. 135. Ter vergelijking: 16% van de Nederlandse populatie van 16 miljoen is 2,6 miljoen.

*bereiken. Door de grote uitgestrektheid van de districten was de reistijd naar de verschillende plantages lang. Daardoor hadden de geneeskundigen weinig tijd over om de zieken adequaat te behandelen.*¹⁷

De feiten over de gezondheidszorg weerspreken de stelling over de positieve effecten van het koloniale beleid op het terrein van de gezondheidszorg.

Het begrip change agent

Kortram gebruikt het begrip *change agent*. Ze schrijft: "*Met agent of change wordt een persoon bedoeld die door handelen, denken en persoonlijke inzet, sociale verandering(en) op gang probeert te brengen en daarmee wil bijdragen aan maatschappelijke ontwikkelingen om bepaalde doelen te bereiken... Met change agency wordt dan de instantie of instelling bedoeld, namens welke de change agent de boodschap overbrengt.*"¹⁸

Dit zijn algemene begrippen waar je niets mee kunt. Want met zo'n definitie is Nelson Mandela een change agent, maar Adolf Hitler ook. Want iedereen die zich inzet om bepaalde sociale veranderingen te bereiken is een change agent. De aard van de verandering is niet relevant in deze definitie. En de change agency kan het nazi regime zijn of de koloniale regering. Wat heb je dan aan zo'n definitie?

Sophie Redmond

Sophie Redmond is geboren in 1907 en gestorven in 1955 aan een hartaanval. Op 25 februari 1935 rondde ze de zesjarige opleiding geneeskunde en verloskundige af. Ze had er bijna tien jaar over gedaan. Op de Hendrik MULO school leerde ze haar latere man kennen, Emile Monkau. Ze trouwden in 1941. Monkau is op 101-jarige leeftijd gestorven in 2007.

Wat voor beeld schetst Kortram van Redmond en hoe past dat in haar theoretisch kader? Redmond is een krachtige zelfstandige vrouw die haar eigen inkomen verdient. Ze was sociaal bewogen. Ze schrijft toneelstukken met een voorlichtend karakter. Ze is trots op haar taal en cultuur. Ze heeft deelgenomen aan de verkiezingen van 1950 als onafhankelijke kandidaat, maar heeft verloren. Ze was actief in tal van besturen van maatschappelijke organisaties.

Wat is de eindconclusie uit het verhaal van Sophie Redmond? Kortram: "*De reconstructie*

van Sophie Redmonds leven lijkt op velerlei manieren verbonden te zijn met wat ik wil noemen, een moderne geëmancipeerde vrouwelijke koloniale identiteit. In de moderniserende koloniale wereld waar zij deel van uitmaakte wilde zij zelf bepalen wat en wie zij wilde zijn, en liet zij zich niet dwingen om voor een bepaalde leefwijze te kiezen. Deze bewuste keuze is een voorbeeld van modernisering, waarbij er sprake is van conflicten tussen oude en nieuwe vrouwen- en mannenrollen op het gebied van verkrijgen en beheren van financiën, werkgelegenheid, educatie en sociale mobiliteit."¹⁹

Is "een moderne geëmancipeerde vrouwelijke koloniale identiteit" iets waar we trots op zouden moeten zijn? Wat doet het "koloniale" element in de identiteit? Zo krijgt kolonialisme een positieve associatie. Hoe kun je dit nog dekoloniaal denken noemen?

Kortram maakt steeds een verbinding van vooruitgang met kolonialisme. Redmond kon haar keuzen maken in een *moderniserende koloniale wereld*.

Het "moderne" kolonialisme heeft Redmond de mogelijkheden geboden voor haar ontplooiing, suggereert Kortram. Dat staat in schrille tegenstelling met de werkelijkheid van de koloniale dictatuur die vrijheid van organisatie en meninguiting beknotte in de periode dat Redmond leefde. Dat koloniale regime heeft Anton de Kom uit zijn eigen land verbannen, ongewapende mensen heeft vermoord in de jaren dertig, Louis Doedel in een krankzinnigeninstituut laten opnemen, een racistisch beleid gevoerd vol vernedering en gebrek getoond aan respect voor mensenrechten. Dit noemt Kortram dan "moderniserende kolonialisme" waarvoor Redmond dankbaar moet zijn.

De prijs van begeleiding voor het wetenschappelijk kolonialisme

Ondanks mijn kritiek beschouw ik sisa Kortram als deel van de stroming van Decolonizing the Mind. Waarom? Omdat haar hart ligt bij ons. Dat blijkt niet alleen uit haar mail, maar ook uit de manier waarop ze op allerlei plaatsen in de dissertatie verwijst naar dekoloniale auteurs en expliciet aangeeft dat ze zich daartoe rekent. Ik denk dat zij tijdens het schrijven van de dissertatie in een spagaat terecht is gekomen en in het nieuwe klimaat dat ontstaan is door onze kritiek ze de ruimte genomen heeft om dat in de dissertatie aan te geven. Dat was mogelijk omdat Oostindie en Van Stipriaan zich nu ook willen associëren

¹⁷ Idem, p. 137-138.

¹⁸ Idem, p. 19.

¹⁹ Idem, p. 219.

met dekoloniaal denken, terwijl hun door mij bekritiseerde geschriften het tegendeel aantonen.

Maar dit is strijd. Ze geven zich niet zomaar gewonnen. Sisa Kortram heeft iets moeten teruggeven voor de ruimte die ze kreeg en dat is het presenteren van een theoretisch kader dat in tegenspraak is het dekoloniale denken. Het heeft dissertatie verzwakt. Voor haar begeleiders is dat geen probleem omdat zij niet bezig zijn met wetenschap, maar met ideologie. De contradicties zijn voor wetenschappers een probleem, maar voor ideologen een kwestie van compromis.

Nu kun je betogen dat sisa Kortram zelf ook gekozen heeft voor het compromis dat haar dekoloniale blazoen vervuult. Dat is tot op zekere hoogte ook het geval. Toch heb ik begrip voor mensen die graag willen promoveren, maar de dekoloniale begeleiding ontberen. Aan de ene kant hopen ze met de promotie de gewenste titel van doctor te krijgen met zoveel mogelijk ruimte voor het eigen denken. Ik kan dat snappen, maar de werkelijkheid laat in het geval van sisa Kortram zien dat dat niet zo gemakkelijk is. Misschien helpt het om te luisteren naar Malcolm X. Die stelde ooit de vraag: *"What do you call an educated negro with a B.A. or an M.A., with a B.S., or a PhD?"*

Hij gaf zelf het antwoord: *"You call him a nigger, because that is what the white man calls him, a nigger."*²⁰

Wat Malcolm bedoelt is dat er meer titels zijn in het leven dan academische. Die niet-akademische titels krijg je van de samenleving, soms van de witte mens, soms van de zwarte mens.

Je kunt de titel van doctor krijgen, maar met de begeleiding van de professoren van het wetenschappelijk kolonialisme loop je het risico de titel te krijgen van "wetenschappelijk kolonialist", niet omdat je dat graag wilt, maar omdat je compromissen moet sluiten. De ene titel komt samen met de andere.

Eigenlijk zou dit niet mogen en zouden mensen in staat moeten zijn om in volle vrijheid hun dekoloniale opvattingen te kunnen verwerken in een dissertatie. Gelukkig is de dissertatie niet een eindtraject en kan zonder enige beperking hetzelfde materiaal gebruikt worden om een echt dekoloniale visie te zetten op Sophie Redmond. Mocht sisa

Kortram besluiten een nieuwe versie van haar studie uit te brengen met verwijdering van de invloed van het wetenschappelijk kolonialisme, dan moet ze weten dat we haar met open armen zullen ontvangen en haar alle steun geven die ze nodig heeft.

Referenties

Bhagwanbali, R. (2010): De nieuwe awatar van slavernij. Hindoestaanse migranten onder het indentured labour systeem naar Suriname, 1873 – 1916. Amrit. Den Haag.

Engelen, M. van (2013): Het kasteel van Elmina. In het spoor van de Nederlandse slavenhandel in Afrika. De Bezige Bij. Amsterdam.

Kortram, S. (2014): Meer dan arts alleen. De Maatschappelijke betekenis van huisarts Spohie Redmond in laat-koloniaal Suriname. Dissertatie. Rotterdam.

Malcolm X (n.d.): Collected Speeches, Debates & Interviews (1960-1965). Antihostile. malcolmxfiles.blogspot.com.

Reeser, P. (2014): Op zoek naar het eigen verhaal. In: Parbode, mei 2014, pp. 38-45

20

http://www.chaunceydevega.com/2011/12/what-do-they-call-president-who-happens_27.html.